Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

C.J.M. Geelink

BEL/OMK

Telefoonnummer +31235144842

karin.geelink@noord-holland.nl

Verzenddatum

03 SEP. 2026

Kenmerk

OMK20260901KG02

Uw kenmerk

Betreft: Wijziging Wet nieuw stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) en Bibliotheekmonitor 2024

Geachte leden,

Openbare bibliotheken zijn belangrijke maatschappelijke instellingen waar iedereen welkom is om zich te ontwikkelen en anderen te ontmoeten. We ondersteunen alle openbare bibliotheken in onze provincie bij het vervullen van hun wettelijke taken via een boekjaarsubsidie aan onze provinciale ondersteuningsinstelling Probiblio.

Graag informeren wij u in deze brief over de wijziging Wet nieuw stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).
Wij baseren ons in deze brief op de conceptteksten en planning van de wetswijziging Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen zoals nu bij ons bekend. De Raad van State had geen opmerkingen bij het voorstel tot wetswijziging. In juli zijn een paar kleine wijzigingen doorgevoerd (zie bijlage Nota van wijziging).
Daarnaast bieden wij u de 'Monitor bibliotheeknetwerk Noord-Holland 2024' – uitgevoerd door Probiblio - aan.

Wijziging Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (hierna: Wsob) vormt de wettelijke basis voor het bibliotheekstelsel. Deze wet wordt naar verwachting in 2027 gewijzigd. De concepttekst van de wetswijziging hebben we bijgevoegd en u kunt deze en de voortgang ook terugvinden op de Wetgevingskalender:
https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK014607.

Aanleiding voor de wetswijziging
De Wsob is in 2020 geëvalueerd. Bibliotheken hebben hun maatschappelijke functies verbreed, maar het fysieke netwerk is tegelijkertijd verschraald. Tussen 2012 en 2021 daalde het aantal vestigingen in Nederland van 843 naar 744. In sommige gemeenten ontbreekt een volwaardige bibliotheek of is deze onvoldoende toegerust.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Kern van de voorgenomen wetswijziging
Het uitgangspunt van de Wsob is en blijft dat alle inwoners van Nederland binnen een redelijke afstand toegang hebben tot een volwaardige openbare bibliotheek. De Wsob wordt nu gewijzigd om dat doel te realiseren. Dit wetsvoorstel wijzigt de Wsob met als doel de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van de lokale bibliotheek structureel te waarborgen door middel van een wettelijke zorgplicht voor gemeenten. De bestaande bevorderingstaak wordt omgezet in een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedere gemeente voorziet in een aanbod van bibliotheekvoorzieningen. Na publicatie van de wet hebben gemeenten nog een jaar voor het opstellen van hun verplichte meerjarenplannen. Provincies krijgen een toezichthoudende rol. De volledige zorgplicht plus het toezicht treedt drie jaar na publicatie in werking. Er is voor gemeenten dus voldoende voorbereidingstijd om aan de zorgplicht te voldoen. Op dit moment brengen wij als provincie in kaart hoe we de toezichthoudende rol in willen gaan vullen.

Monitor bibliotheeknetwerk Noord-Holland 2024
Met de informatie uit de jaarlijkse Monitor bibliotheeknetwerk Noord-Holland 2024 kan de provincie vormgeven aan haar wettelijke (netwerk)taken zoals opgenomen in de Wsob. Dit om de dienstverlening van Probiblio aan te laten blijven sluiten op de wensen en behoeften van de openbare bibliotheken en hun gemeenten in Noord- Holland.
U kunt de volledige bibliotheekmonitor 2024 in de bijlage raadplegen. Hieronder brengen wij de belangrijkste punten onder uw aandacht.

- De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het versterken en uitbreiden van bibliotheeklocaties. Rijkssubsidies via o.a. SPUK-regelingen hebben gemeenten hierbij ondersteund. In de bijlage van de monitor kunt u zien dat de Noord-Hollandse gemeenten veelvuldig gebruik hebben gemaakt van de SPUK-regeling.
- Noord-Holland telt per 31 december 2024 15 bibliotheekorganisaties en 135 locaties. Het aantal locaties is licht gedaald (142 in 2023). De daling zien we in Noord-Holland alleen terug in het aantal mini-servicepunten (van 10 naar 3) een beeld dat ook in de rest van Nederland zichtbaar was. Het aantal overige locatiesoorten is ongewijzigd ten opzichte van 2023.
- Miniservicepunten zijn locaties waar een collectie aanwezig is en minder dan 5 uur per week bemand geopend. Er kunnen verschillende redenen zijn om als bibliotheekorganisatie de focus te verleggen naar de grotere vestigingen en servicepunten. Sinds 2019 is er een daling zichtbaar in deze vorm van bibliotheek aanwezigheid
- Binnen Noord-Holland zijn in 2024 bijna 640.000 inwoners lid van de bibliotheek (21% bereik totaal aantal inwoners). Het aantal leden is hiermee ten opzichte van vorig jaar zo'n 9% gestegen.
- Bibliotheken in Noord-Holland zijn in 2024 ruim 9,4 miljoen keer bezocht, een groei van 11 %. Dit betreft zowel leden als niet-leden die studeren, werken of deelnemen aan activiteiten.
- Het aantal bezoeken per inwoner in Noord-Holland (3,2) is gestegen ten opzichte van 2023 (2,9) en ligt nog net iets onder het landelijk gemiddelde (3,3).
- Binnen Noord-Holland zijn er, als het gaat om lidmaatschap en bezoek, nauwelijks verschillen te zien tussen bibliotheken in het landelijk versus het stedelijk gebied.

- In Noord-Holland is het aantal activiteiten sterk toegenomen. In 2023 werden er ruim 47.000 activiteiten georganiseerd, in 2024 waren dit er bijna 63.000, een groei van maar liefst 33%. De meeste (ruim 40%) van deze activiteiten vielen binnen 'educatie en ontwikkeling'. Het gaat hierbij om activiteiten als digivaardigheidscursussen, taaloefengroepen en activiteiten op het gebied van cultuureducatie, mediawijsheid, digitale geletterdheid en digitaal burgerschap.
- Eén gemeente (Uitgeest) heeft nog geen volwaardige vestiging Binnenkort gaan we in gesprek met de nieuwe bestuurder bibliotheekbeleid van deze gemeente om te bespreken hoe de gemeente verwacht te gaan voldoen aan de toekomstige zorgplicht.

Tot slot
Wij hopen u met deze brief voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd over actuele ontwikkelingen binnen het bibliotheekbeleid. Zodra de wijziging van de Wsob door de Eerste Kamer is en we in kaart hebben hoe we als provincie Noord-Holland de IBT rol in willen gaan vullen, komen we bij u terug.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n):

1. Concepttekst nieuwe Wsob
2. Nota van wijziging - juli 2026
3. Monitor bibliotheeknetwerk Noord-Holland 2024